

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi siten, että maatalouden tulosta saisi tuloverotuksessa tehdä velkamäärän perusteella myönnettävän vähennyksen viideltä vuodelta toimitettavissa verotuksissa. Vähennys myönnettäisiin, jos verovelvollisella on vuoden 1993 päättyessä ollut maatalouteen kohdistuvaa pitkäaikaista velkaa vähintään 280 000 markkaa. Vähennyksen enimmäismäärä olisi 50 prosenttia 280 000 markkaa ylittävistä velan määrästä. Vähennyksen enimmäismäärää pienennettäisiin kuitenkin määrällä, jolla verovelvollisen muiden kuin maa- ja metsätalouden veronalaisen varojen määrä ylittää miljoona markkaa. Verovuonna tehtävä vähennys saisi olla enin-

tään 25 prosenttia vähennyksen enimmäismäärästä, kuitenkin enintään maatalouden jaettavan yritystulon määrä. Vähennys myönnettäisiin vuosilta 1995—1999 toimitettavissa verotuksissa.

Esitys liittyy vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotus liittyy Suomen maa- ja elintarviketalouden sopeuttamiseen Euroopan unionin jäsenyyteen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995, jos Suomi liittyy Euroopan unionin jäseneksi.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja esityksen tavoitteet

Suomen liittyessä Euroopan unionin (EU) jäseneksi maataloudelle aiheutuu huomattavia sopeutumiso ongelmia siitä, että maatalouden tuottajahinnat alenevat liittymishetkestä, mutta kustannukset laskevat vasta vähitellen. Jäsenyyden merkitsee siirtymistä Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan piiriin. Liittymissopimus mahdollistaa kuitenkin tietyt siirtymäkausia koskevat tukijärjestelmät. Suoraa tukea ei kuitenkaan voida mitoitaa nykyiseen tulotasoon verrattuna tyydyttävällä tavalla tiloille, joilla tuotostaso on korkea. Tähän tilaryhmään kuuluvien nuorten viljelijöiden tilojen taloutta rasittavat usein myös korkean hintatason aikana tehdyistä sukupolvenvaihdoksista ja muista tilan kehittämisinvestoinneista aiheutuneet suuret velat. Tämän vuoksi hallitus pitää tärkeänä,

että siirtymäkaudella alennetaan pääomakustannuksia ja käytetään tuotantotukia niin, että erityisesti näiden tilojen toiminnan jatkaminen voidaan turvata.

Periaatteessa maataloudelle annettava tuki tulisi antaa suoran tuen muodossa. Verotuksen muodossa tulisi antaa tukea vasta sitten, jos suora tuki ei johda kohtuulliseen ratkaisuun. Suora tuki kohdentuu huomattavasti osuvammin kuin verotuksen muodossa annettava tuki niille kohderyhmille, joille se on tarkoitettu. Verojärjestelmä on aina siinä määrin kaavaomainen, että verotuki saattaa kohdistua myös sellaisille, joille sitä ei ole tarkoitettu ja jotka eivät ehkä edes ole sen tarpeessa. Toisaalta taas verotuksen muodossa annettavasta tuesta hyötyvät vain ne, joilla on verotettavaa tuloa.

Verotuksen muodossa annettava tuki ei saisi olla täysin kohdentumatonta yleistukea, jotta

se ei hidastaisi maatalouden rakennemuutosta. Velkaantuneet, mutta elinkelpoiset tilat olisivat se kohderyhmä, jolle verotuksellinen tuki pitäisi antaa. Lähtökohtana on, että velkaantuminen on johtunut siitä, että maatalan rakenne on investointeja tekemällä pyritty tekemään tuottavaksi myös Euroopan unionin olosuhteissa. Näissä tapauksissa määrääjän voimassa oleva, velan määrään perustuva veronhuojennus saat- taisi jossakin määrin edistää maatalouden sopeutumista.

Maatalan elinkelpoisuuden mittaamiseen ei ole olemassa luotettavaa, yksiselitteistä mittaria. Verotuksen yhteydessä ei ole mahdollista harkita tilan elinkelpoisuutta. Myöskään maataloushallinnon käytössä olevat elinkelpoisuuden arviointimenetelmät eivät ole niin yksiselitteisiä, että niitä voitaisiin käyttää apuna verotusta toimitettaessa. Esityksen mukaan tilaa voidaan pitää elinkelpoisena, jos maataloudesta on tilan velkaisuudesta huolimatta jäänyt verotettavaa tuloa siinä määrin, että myös tuloveroa tulee maksettavaksi. Kun vain tällaisessa tapauksessa verotuksessa myönnettävästä vähennyksestä on hyötyä, voidaan tuen katsoa kohdentuvan niille, joille se on tarkoitettukin.

2. Ehdotettu muutos

2.1. Sopeutumisvähennys

Tuloverotuksessa ehdotetaan otettavaksi käyttöön velkasiin maataloudenharjoittajiin kohdistuva määrääjän voimassa oleva vähennys. Maatalouden tulosta saisi verovelvollisen vaatimuksesta tehdä ylimääräisen vähennyksen, niin sanotun sopeutumisvähennyksen. Vähennyksen perusteena olisi maatalouteen kohdistuva, pitkäaikainen velka. Pitkäaikaisena velkana pidetään tuloverolain 149 §:n mukaan velkaa, joka erääntyy maksettavaksi yhden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua, ei kuitenkaan luottosopimusta, jossa on sovittu luottorajasta. Jotta ei olisi mahdollista pyrkiä hyödyntämään vähennystä hankkimalla lisää velkaa, vähennyksen perusteena olisi vuoden 1993 lopussa ollut velan määrä.

Koska tavoitteena on tukea nimenomaan niitä elinkelpoisia maatalouksia, joilla on paljon velkaa, ehdotetaan vähennys myönnettäväksi vain silloin, kun maatalouteen kohdistuvaa velkaa on ollut vähintään 280 000 markkaa. Vähennyksen enimmäismäärä olisi 50 pro-

senttia 280 000 markan ylittävästä velan määrästä.

Jos maatalouden harjoittajalla tai hänen puolisoillaan on maa- ja metsätalousvarallisuuden lisäksi huomattava määrä muutakin varallisuutta, tällaisen maatalouden harjoittajan ei voida katsoa tarvitsevan verotuksellista tukea Euroopan unioniin liittyessä, vaikka hänellä olisikin maatalouteen kohdistuvaa velkaa yli 280 000 markkaa. Maatalouteen kohdistuvista veloista voidaan tällaisissa tapauksissa selviytyä käyttämällä niiden maksamiseen muusta kuin maa- ja metsätalousvarallisuudesta saatua tuloja. Tämän vuoksi ehdotetaan, että jos verovelvollisen muiden kuin maa- ja metsätalouden veronalaisten varojen määrä ylittää miljoona markkaa, tämän ylittävällä määrällä pienennettäisiin sopeutumisvähennyksen enimmäismäärää. Veronalaisina muina kuin maa- ja metsätalouden varoina otettaisiin huomioon muun muassa arvopaperit, vakituinen asunto ja vapaa-ajan asunto sekä kulkuvälineet. Varoina pidettäisiin vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa vahvistettua muiden kuin maa- ja metsätalouden veronalaisten varojen määrää. Puolisoiden veronalaiset varat laskettaisiin yhteen.

Vähennys jakotettaisiin siten, että se myönnettäisiin viideltä vuodelta toimitettavissa verotuksissa. Vuotuisen vähennyksen enimmäismäärä olisi 25 prosenttia vähennyksen koko määrästä, kuitenkin enintään maatalouden jaettavan yritystulon määrä. Näin ollen vähennys ei voisi aiheuttaa maatalouden verovuoden tappiota, joka edelleen voitaisiin vaatia vähennettäväksi muista pääomatuloista. Vähennys tehtäisiin maatalouden jaettavan yritystulon ansiotulo-osuudesta. Jos tämä ei riittä vähennyksen tekemiseen, ylimenevä osa vähennettäisiin pääomatulo-osuudesta. Jakotusmenettely mahdollistaisi koko sopeutumisvähennyksen määrän vähentämisen neljässä vuodessa, jos maatalouden jaettavaa yritystuloa on riittävästi. Jos jaettavaa yritystuloa ei synny riittävästi viiden vuoden aikana, osa sopeutumisvähennyksestä jäisi käyttämättä. Vaatimus vähennyksen saamiseksi olisi tehtävä ennen verotuksen päättymistä. Tuloverolakiin ehdotetaan liittäväksi tämänsisältöinen uusi 149 a §.

2.2. Verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vahvistetut tappiot

Tuloverolain 151 §:ssä on säännökset luon-

nollisen henkilön ja kuolinpesän tappioiden vähentämisestä verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta. Tuloverolaissa omaksutun eriytetyn tuloverojärjestelmän mukaan tulolajien tappiot vahvistetaan erikseen valtionverotuksessa. Ansiotulon tappio vähennetään seuraavien verovuosien ansiotulosta ja pääomatulon tappio seuraavien verovuosien pääomatuloista. Verovuotta 1993 edeltäneiden verovuosien tappiot vähennetään ensisijaisesti ansiotulosta. Jos se ei ole mahdollista, ne vähennetään pääomatulosta.

Maatilatalouden tulolähteen tappio vahvistettiin ennen verovuotta 1993 voimaan tullutta tuloverolakia voimassa olleiden maatilatalouden tappion vähentämistä valtionverotuksessa koskevien rajoitusten johdosta erikseen valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa, ja maatilatalouden tappio vähennettiin saman tulolähteen tulosta myös valtionverotuksessa. Kun vanhojen maatilatalouden tappioiden vähentäminen rajoituksetta verovelvollisen kaikista ansiotuloista ei ollut tuloverolain mukaisten rajoitusten tavoitteiden mukaista, tuloverolain 151 §:ään otettiin säännökset valtionverotuksessa vahvistetun maatilatalouden tappion vähentämisestä vain maataloudesta tai metsätaloudesta saadusta tulosta. Sopeutumisvähennyksen käyttöönoton johdosta ehdotetaan 151 §:n 1 ja 2 momenttia muutettavaksi lisäämällä niihin maininta sopeutumisvähennyksen vähentämisestä ennen vanhojen tappioiden vähentämistä.

3. Esityksen vaikutukset

Vähennyksen on arvioitu alentavan veronsaajien verotuloja noin 260 miljoonalla markalla. Valtion verotulot alenisivat noin 115 mil-

joonalla markalla ja kuntien verotulot noin 145 miljoonalla markalla. Vähennykseen oikeuttavien maatilajien lukumääräksi on arvioitu 19 000. Vähennyksen määrä olisi keskimäärin 35 600 markkaa maatilaa kohti. Varojen perusteella tapahtuva vähennyksen alentuminen koski noin 200—300 tilaa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Ehdotus sopeutumisvähennyksen käyttöönotosta perustuu EU-neuvotteluratkaisun toteuttamisesta maatalouden, elintarviketeollisuuden ja aluepolitiikan alalla 14 päivänä maaliskuuta 1994 pidetyssä koordinoivan ministerityöryhmän kokouksessa asetetun maatalouden verotusta ja budjettikysymyksiä selvittävän virkamiestyöryhmän ehdotukseen. Valtioneuvosto teki 27 päivänä toukokuuta 1994 periaatepäätöksen Suomen maa- ja elintarviketalouden sekä alue- ja rakennepolitiikan sopeuttamisesta EU-jäsenyyteen. Tässä yhteydessä päätettiin ehdottaa velkaantuneiden maatilajien velkarasitusta kevennettäväksi.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Lain voimaantulo, josta säädetäisiin asetuksella, riippuu siitä, liittyykö Suomi Euroopan unionin jäseneksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 151 §:n 1 ja 2 momentti, näistä 1 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1502/93), ja *lisätään* lakiin uusi 149 a § seuraavasti:

149 a §

Sopeutumisvähennys

Jos maataloutta harjoittavalla luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä tai maataloutta yhdessä harjoittavilla puolisoilla on vuoden 1993 lopussa ollut maatalouteen kohdistuvaa tai maataloutta harjoittavan verotusyhtymän osakkaalla yhtymän maatalouteen kohdistuvaa 149 §:n 4 momentissa tarkoitettua pitkäaikaista velkaa vähintään 280 000 markkaa, edellä tarkoitettusta maatalouden tulosta tehdään verovelvollisen vaatimuksesta vuosilta 1995—1999 toimitettavissa verotuksissa ylimääräinen vähennys (*sopeutumisvähennys*).

Sopeutumisvähennyksen enimmäismäärä on sen myöntämisvuosilta yhteensä 50 prosenttia 280 000 markkaa ylittävästä velan määrästä. Jos vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa verovelvollisen tai puolisoiden yhteenlaskettu muiden kuin maa- ja metsätalouden veronalaisen varojen määrä kuitenkin ylittää 1 000 000 markkaa, ylimenevä määrä vähennetään sopeutumisvähennyksen enimmäismäärästä. Verovuonna tehtävän vähennyksen määrä saa olla enintään 25 prosenttia vähennyksen enimmäismäärästä, kuitenkin enintään maatalouden jaettavan yritystulon määrä. Vähennys tehdään maatalouden jaettavan yritystulon ansiotulo-osuudesta ja sen ylittävältä osalta pääomatulo-osuudesta.

Asiaa koskeva vaatimus on esitettävä ennen siltä verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä, jota vaatimus koskee.

151 §

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän valtionverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta ja sen ylittävältä osalta pääomatulosta. Valtionverotuksessa vahvistettua maatilatalouden tappiota vähennetään kuitenkin ensin enintään määrä, joka vastaa verovuoden ansiotuloon ja pääomatuloon sisältyvän maatalouden jaettavan yritystulon, josta on vähennetty verovuosilta 1995—1999 myönnettävä sopeutumisvähennys, ja metsätalouden metsävähennyksen, menovaurauksen ja metsätulon tulonhankkimismenojen vähentämisen jälkeisen pääomatulon tai maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän kunnallisverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään kunnallisverotuksen verovuoden tulosta. Muun kiinteistötulolähteen kuin maatilan tappioita ei kuitenkaan voida vähentää. Liiketulolähteen ja ammattitulolähteen tappiota vähennetään enintään määrä, joka vastaa kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän elinkeinotulon ansiotulo-osuuden määrää. Maatilatalouden tappiota vähennetään enintään kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän maatalou-

den ansiotulo-osuuden, josta on vähennetty verovuosilta 1995—1999 myönnettävä sopeutusvähennys, ja maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärä.

— — — — —
—————
—————

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 151 §:n 1 ja 2 momentti,
näistä 1 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1502/93), ja
lisätään lakiin uusi 149 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

149 a §

Sopeutumisvähennys

Jos maataloutta harjoittavalla luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä tai maataloutta yhdessä harjoittavilla puolisoilla on vuoden 1993 lopussa ollut maatalouteen kohdistuvaa tai maataloutta harjoittavan verotusyhtymän osakkaalla yhtymän maatalouteen kohdistuvaa 149 §:n 4 momentissa tarkoitettua pitkäaikaista velkaa vähintään 280 000 markkaa, edellä tarkoitetusta maatalouden tulosta tehdään verovelvollisen vaatimuksesta vuosilta 1995—1999 toimitettavissa verotuksissa ylimääräinen vähennys (sopeutumisvähennys).

Sopeutumisvähennyksen enimmäismäärä on sen myöntämisvuosilta yhteensä 50 prosenttia 280 000 markkaa ylittävästä velan määrästä. Jos vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa verovelvollisen tai puolisoiden yhteenlaskettu muiden kuin maa- ja metsätalouden veronalaisten varojen määrä kuitenkin ylittää 1 000 000 markkaa, ylimenevä määrä vähennetään sopeutumisvähennyksen enimmäismäärästä. Verovuonna tehtävän vähennyksen määrä saa olla enintään 25 prosenttia vähennyksen enimmäismäärästä, kuitenkin enintään maatalouden jaettavan yritystulon määrä. Vähennys tehdään maatalouden jaettavan yritystulon ansiotulo-osuudesta ja sen ylittävältä osalta pääomatulo-osuudesta.

Asiaa koskeva vaatimus on esitettävä ennen siltä verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä, jota vaatimus koskee.

Voimassa oleva laki

151 §

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän valtionverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta ja sen ylittävältä osalta pääomatulosta. Valtionverotuksessa vahvistettua maatilatalouden tappiota vähennetään kuitenkin ensin enintään määrä, joka vastaa verovuoden ansiotuloon ja pääomatuloon sisältyvän maatalouden jaettavan yritystulon ja metsätalouden metsävähennyksen, menovarauksen ja metsätulon tulohankkimismenojen vähentämisen jälkeisen pääomatulon tai maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän kunnallisverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään kunnallisverotuksen verovuoden tulosta. Muun kiinteistötulolähteen kuin maatilan tappioita ei kuitenkaan voida vähentää. Liiketulolähteen ja ammattitulolähteen tappiota vähennetään enintään määrä, joka vastaa kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän elinkeinotulon ansiotulo-osuuden määrää. Maatilatalouden tappiota vähennetään enintään kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän maatalouden ansiotulo-osuuden ja maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Ehdotus

151 §

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän valtionverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta ja sen ylittävältä osalta pääomatulosta. Valtionverotuksessa vahvistettua maatilatalouden tappiota vähennetään kuitenkin ensin enintään määrä, joka vastaa verovuoden ansiotuloon ja pääomatuloon sisältyvän maatalouden jaettavan yritystulon, *josta on vähennetty verovuosilta 1995—1999 myönnettävä sopeutumisvähennys*, ja metsätalouden metsävähennyksen, menovarauksen ja metsätulon tulohankkimismenojen vähentämisen jälkeisen pääomatulon tai maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän kunnallisverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään kunnallisverotuksen verovuoden tulosta. Muun kiinteistötulolähteen kuin maatilan tappioita ei kuitenkaan voida vähentää. Liiketulolähteen ja ammattitulolähteen tappiota vähennetään enintään määrä, joka vastaa kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän elinkeinotulon ansiotulo-osuuden määrää. Maatilatalouden tappiota vähennetään enintään kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän maatalouden ansiotulo-osuuden, *josta on vähennetty verovuosilta 1995—1999 myönnettävä sopeutumisvähennys*, ja maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.
